

Neyðugt við nýggjari leiðslu í Tinganesi

Oddagrein

JAVNAÐARFLOKKURIN, sum hóast dyggan ósigur við seinasta val, kortini kendi tað sum sína skyldu ikki at rýma undan ábyrgdini, hevur nú tikið avgerð um at fara í andstöðu. Orsøkin er vánaliga samgongusteyði í Tinganesi. Sambandsflokkurin við lögmanni á odda maktar ikki uppgávuna at leiða og forðeila arbeiði og samskipa tað soleiðis, at eitt politiskt úrslit fæst burtur úr, sum allir limir í samgonguni kunnu vera nøgdir við.

VIT taldust millum teirra, sum hildu tað vera skilagott, tá javnaðarflokkurin helt fram í Tinganesi og harvið eisini forðaði einum reinum borgarligum styri. Við hesum vísti flokkurin eisini sína sterkastu síðu: nevniliga hana at virða hægri tað at vera við til at loysa landsins trupulleikar heldur enn at velja lættastu loysnina at fara í andstöðu við tí fyrri eygað at fáa fleiri atkvøður til eitt komandi val. Slík ærlig og saklig stóða er eftir okkara tykki eitt prógv um, at ein flokkur er demokratiskur og setir í há-sæti júst tey virði, sum demokratið byggir á.

KENDI javnaðarflokkurin tað sum sína skyldu tá at vera við til at styra landinum úr vandasjógvinum, so hevur flokkurin í dag eisini kent tað sum sína skyldu at mynstra av tí skútu, sum sambandsløgmaðurin eftir øllum at døma er við at kollsigla við vánaliga handalagi sínum.

AVGERÐIN hjá javnaðarflokkinum at taka seg úr landsstýrinum eigur at metast sum eitt týðuligt varskóg til alla ta politisku skipanina - verður ikki steðgað á nú, so endar galið. Sambært úttalissunum hjá báðum landsstýrismonnum javnaðarflokksins, so virkar politiska skipanin í landsins styri ikki. Og hetta er sera álvarsligt, tí nettup hon er drívmeigin í einum demokratiskum samfelag. Uttan slíka kunnu vit einsvæl hava eitt embætismannaveidi, og tað er neyvan ætlanin.

TAD eru neyvan mong, sum ynskja eitt nýval nú, men er bert brøkpurtur av teimum ákærum, sum eru settar fram móti leiðaranum av samgonguni, sannur, so er rætt at royna eitt val. Soleiðis sum Edmund Joensen stýrir landinum og soleiðis sum hann misrøkir demokratið í Tinganesi og í samfelagnum sum heild, eitt nú við at geva almennum stjórum kjaftband og við ikki at loysa tinginum at viðgera eitt álvarsligt mál, er lítið annað at gera enn at fáa landinum eitt nýtt styri og undir eini nýggjari leiðslu. Vónandi eydnast tað ikki lögmanni at fáa aðrar flokkar at taka pláss við hjá javnaðarflokki, tá er lítið vunnið. Tað er demokratiska prosessin, sum má fáast at virka aftur og kann bert eitt val rudda slóð fyrri tí. Javnaðarflokkurin hevur við avgerð síni víst, at hann setir demokratisku grundreglurnar hægri enn at viðhalda um maktina.

Sosialurin

Ummæli

Heima har situr hans kæra Sjómanslív og ungur kærleiki

Heini Hestoy:
Summardáar.
Bókadeild Føroya
Lærafelags 1995.
146 s. Kr. 140

»Summardáar« hjá Heina Hestoy leggur uttan hóvasták mitt í vaðið, og longu á fyrstu síðu fær lesarin eina fitta hóming av, hvør ein kjarnin í frásøgnini er, og hvussu søgan verður fortald. Tey sita við døgurðaborðið, tá ið Jóannes, ið júst er liðugur við nýggjunda flokk, »læt bumbuna bresta: «- Eg fari úr skúlanum, pápi; Rógvi og eg fara við einum línubáti norðanefir». Orðavalið ger, at lesarin veit, at nú verður rok, og so er. Men høvundururin dugir eisini at taka ta lýsandi detaljuna fram, hana, sum gevur myndini lív: »Tey ótu kalvafisk tann dagin, tað mintist Jóannes mong ár seinni«. Hetta er eitt døgurðaborð, sum vit øll kennast við, og lýsingin er tiskil við til at gera frásøgnina viðkomandi. Um somu tíð verður gjørt vart við, at hóast hendringarnar fara fram í nútíð, so er frásøgnin eisini afturlitandi: Jóannes minnst aftur á døgurðaborðið.

Lesarin ívast onga løtu í, at Jóannes fer til skip og ikki á studentaskúla, líkamikið hvat pápin sigur, tí soleiðis plagar endin at vera í sovrøðnum fari. Og Jóannes gleðir seg at sleppa avstað, men so rennur hann seg í kærleikan, og nú er tað knappliga ikki líka stuttligt at fara.

Høvundurin dugir væl at lýsa tey ungu, bæði dreingir og gentur, sum fyrireika seg at fara í dans. Tey pynta seg og pimpa afturvíð. Aftaná dansin fara tey sjálvandi bíttur. Tað er jú fornur siður á bygd.

Jóannes verður forelskaður í Marjuni, og hon í honum. Tað eru bara triggjar vikur, til hann skal fara, og

tey - men einahelst Marjun - gremja seg dúgliga um ta avmarkaðu tíðina. Men hesin veruleikin er júst ein grundin til, at kenslurnar bliva so sterkar: »og kærleikin vaks og fekk nering av tí, at tíðin var so stutt« (s. 45).

Jóannes fer við línubáti á Flemish Cap, og meginparturin av »Summardáum« snýr seg um lívið umborð. Viðhvørt eru vit kortini í landi hjá Marjuni, sum gongur í skúla og annars bíðar og skrivur brøv. Men hon er eisini í dansi fyrri ikki bara at sita og bina. Burtur úr hesum stendst sjálvandi onkur fløkjan, tí fólk er altíð so fitt at lata teg frætta, um tey halda seg hava onkur ring bók.

Lýsingin av fyrstu lötunum umborð á fyrsta túrinum fæst sannar og hugtakandi, og lesarin fær innlit í, hvussu strævið tað er í egningskúrinum, og hvussu hart tað er aldrin at vera fullsvøntur. Jóannes leggur til merkis, at hann av blektaðari mæði ikki droytir, men uppmillum - tá ið hann orkar - leingist hann eftir Marjuni; og hann er jaloux. Tá ið hann einaferð av tilvild kemur í klandur við ein annan umborð, sigur hesin seg vita, at Marjun gongur við øðrum. Frá hesum degi er fullkomiliga galið, og hóast Jóannes fær tíggu brøv frá Marjuni, við hann ikki skriva til hana. Í staðin píkir hann seg sjálvandi við tonkum um ta ótrúgvu gentuna.

Tíðin umborð er mest merkt av hørðum arbeiði, men í lötum, tá ið teir eru inni og bunkra, og tá ið teir sigla heim, hugna teir sær sum svakir. Teir standa at spreingjast av ovurhugi og kenslum, og onkursvegna skulu tær út. Tónleikur, brennivín og viðhvørt bardagi hjálpa teimum burtur úr tí spentu stöðuni.

Allan túrin leingist teim-

um eftir at sigla heim, men tá ið skiparin rópar boðini, eru teir himmalsins glaðir og kenna tað samtiðis óveruligt: »hetta var teirra veruliga heim. Hitt heimið var bara eitt stað, har teir komu ímillum túrarnar«. Lagið verður kortini aftrat: »har búðu konur og børn, og systkin og mammur, og teimum longdist. Tí var tað so vælsignað at hoyra hesi orðini: - Vit sigla heim!«

Men tað er ikki bara sum at siga tað at koma heim. Jóannes er smæðin, nú hann sær kent fólk á keini, og hann hevur hug at krøgva se. Annan vegin leingist honum alla tíðina heim ella bara at sleppa í land. Men tá ið teir vóru inni í New Foundlandi, mátti hann umborð eftir eina løtu, tí hann dugdi ikki at vera í landi. Og nú foreldrini og vinnaðurin standa fyrri honum á keini, hevur hann bestan hugin at stinga seg burtur.

Líkasum ein, ið hevur sitið í fongslis leingi og ikki dugir at vera friur og millum fólk, krevst tað av Jóannei, at hann aftur skal laga seg eftir tí vanliga livinum, sum fyrri hann er vordur tað óvanliga. Tað harða lívið umborð saman við 26 monnum er vordur gerandisdagurin, meðan heimalívið er tað fremmanda, og sum alt fremmand er tað ræðandi.

Tá ið báturin hevur sett Jóannes av og fer út íggjøgnum fjørðin, leingist honum næstan eftir teimum umborð. Foreldrini halda, at sonurin er vordur löginn, tí hann er so tigandi, meðan abbin, »hann hevur siglt í mong Harrans ár«, veit hvussu vordur er: »Teir vera sum trøll, tá ið teir hava »erið so leingi um borð... Gevið honum stundir at fáa sálina við, hon er um borð enn« (s. 123-124).

Jóannes er treiskur og vil ikki nærkast Marjuni og í jalousi og fyllskapi rennir

hann saman við trimum øðrum út av við bilinum, sum hann hevur tikið frá vinnumanninum. Sjálvur fær hann bara heilaskjálvt, men hjá einari gentu stendur eina tíð um lív.

Men eyvitað finna Marjun og Jóannes saman aftur, og hóast Jóannes hevði lovað sær sjálvum, at hann so aldrin skuldi við línubáti aftur, so fer hann triggjar vikur eftir heimkomuna avstað aftur. Frásøgnin um Jóannes endar, tá ið hann aftur stendur í egningskúrinum, men nú hevur hann ódrvísi fastatøkur á bæði kærleika og sjómanslívi.

Heini Hestoy ger ikki eina falska romantiska mynd av skipslivinum. Hann vísir, hvussu ómennskjansliga hart tað kann vera, og hvussu illa fyrri tú kanst vera á tínum fyrsta túri. Arbeiða tólv tímar - sova knappar seks - arbeiða tólv tímar - sova knappar seks og í skundi ein bita og ein drekkamunn. Viðhvørt man hetta fyrri teir ungu ikki bregða nógv frá helviti. Men teir standa seg og koma út hinumegin, sterkari og búnaðari. Og so eru tað hugnaløtturnar við sang og vinalagi.

Bókin er vælskrivað, stílin lættur, og hóast tú í stöðum á orðavalinum merkir rættlesturin hjá forlagnum, so darvar hetta ikki.

»Summardáar« hjá Heina Hestoy er stak livandi og undirhaldandi, og lýsingarnar av bæði kærleika og sjómanslívi kennast sannar og beinraknar. Her er veruliga virðing fyrri veruleikanum hjá tí unga føroyinginum, og eg gevi fegin »Summardáum« míni bestu viðmæli.

Jógvan Isaksen

GÓLV TÆNASTAN

Alt innan gólv...
Ókeypist tilboð verða givin.
Vit ferðast um alt landið

Skemmingsgøta 19 100 Tórshavn
Tlf. 18875 - 88875
Fax 18809

Bingotølini í dag:

8 55